

Vihreä taloudellinen visio Euroopalle

Taustaa

Vihreä taloudellinen visio

Euroopan vihreät katsovat, että ihmisen pitäisi ottaa toiminnassaan huomioon se, että olemme osa rikasta mutta rajallista ja haavoittuvaa ekosysteemiä, jonka eri osat ovat riippuvaisia toisistaan. Tätä taustaa vasten talous on meille väline muttei kuitenkaan itse tavoite. Katsomme, että taloudellisen toiminnan päätavoitteena on täyttää kaikkien perustarpeet ja auttaa kaikkia parantamaan elämänlaatuaan nyt ja tulevaisuudessa.

Taloutemme voi olla kunnossa vain, jos maapallo on kunnossa. Siksi vihreä talous edellyttää ekologista ja sosiaalista kestävyyttä. Maapallo ei ole nykyisten sukupolvien omaisuutta, vaan ne käyttävät sitä ja pitävät siitä huolta tulevien sukupolvien puolesta. Kestävä kehitys tarkoittaa nykyisten sukupolvien tarpeiden täyttämistä vaarantamatta kuitenkaan tulevien sukupolvien tarpeita.

Vihreässä talouspolitiikassa keskipisteeksi asetetaan kansakuntien sisäinen ja niiden välinen sosiaalinen ja ekologinen oikeudenmukaisuus. Se käsittää maapallon resurssien käyttämisen oikeudenmukaisella tavalla sekä pyrkimyksen kaventaa rikkaiden ja köyhien välistä kuilua. Yritämme vähentää vallan jakautumisessa ja resurssien saatavuudessa ilmenevää epätasa-arvoa. Jokaisella on oikeus tyydyttää perustarpeensa: nauttia puhtaasta ilmasta, saada ruokaa ja suojaa, viljellä maata, käyttää energiaa, hoitaa terveyttään ja elää vapaana. Jokaisella on oikeus solidaarisuuteen, demokratiaan, itsemääräämisoikeuteen, itsenäisyyteen, vastuullisuuteen, ihmisarvoon ja itsensä toteuttamiseen. Talouden pitäisi lisätä hyvinvointia eikä vähentää sitä.

Vihreä talous on innovatiivista ja luovaa taloutta, jossa investoinnit kestäväan kehitykseen ja vihreään teknologiaan ovat keskeisellä sijalla. Se on joustavaa taloutta, joka luo paljon uusia mahdollisuuksia – erityisesti työmarkkinoille – ja tarjoaa näin kaikille mahdollisuuden hyödyntää omia lahjojaan. Kun taloutta halutaan kehittää vihreään suuntaan, on keskeistä vähentää sen riippuvuutta luonnonvarojen käytöstä.

Miksi emme voi jatkaa nykyiseen malliin?

Sen lisäksi, että nykyajan haasteet ovat ekologisesti ennennäkemättömiä, markkinoiden, rahavirtojen ja viestinnän globalisoituminen on ylittämässä rakenteelliset ja institutionaaliset rajat ja rasittaa kansantalouksia. Euroopan teollisuusyhteiskunnat muuttuivat viime vuosisadalla tiedon, kulttuurin ja innovoinnin vaikutuksesta hyvin monimuotoiseksi palvelutaloudeksi, joka ulkoisti voimakkaasti teollisen tuotannon ja siitä aiheutuvan saastumisen Kiinaan, Intiaan, Brasiliaan ja muihin kehittyviin maihin. Lisäksi yhä useampi elämään liittyvä näkökohta on muuttunut pelkäksi hyödykkeeksi.

Vaikka talous toimii globaalisti, sosiaaliturvajärjestelmät ovat edelleen kansallisia tai alueellisia. Haitallisesta verokilpailusta, yritysten veronkierrosta ja veroparatiiseista johtuva verotulojen heikkeneminen on johtanut epäoikeudenmukaiseen verojärjestelmään ja pahentaa Euroopan hyvinvointijärjestelmien taluskriisiä. Joukkotyöttömyyden, jatkuvasti kasvavien terveydenhuoltomenojen ja väestörakenteen muutoksen vuoksi työssäkävien verotukseen perustuva sosiaaliturvajärjestelmä ei enää toimi monissa maissa. Näiden muutosten vuoksi jäsenvaltioiden hallitusten on yhä vaikeampaa ylläpitää sosiaaliturvajärjestelmiään niiden parantamisesta puhumattakaan.

Vauraus ja köyhyys kasaantuvat ennennäkemättömällä tavalla. Rikkaiden ja köyhien välinen sosiaalinen kuilu kasvaa yhteiskuntien sisällä, naisten ja miesten välillä, alueiden ja maiden välillä sekä etelän ja pohjoisen välillä. Tällä hetkellä maailman 200 rikkainta omistavat yhdessä saman verran kuin maailman kaksi miljardia köyhintä.

Monet kiistattomat seikat osoittavat, että ilmastonmuutoksesta on tulossa yhä suurempi uhka. Uusiutumattomien energiavarojen hyödyntämistä koskevasta kilpailusta on tulossa enenevässä määrin paitsi kaupallinen ongelma myös kansainvälisen politiikan ongelma, sillä se uhkaa entistä enemmän myös kansainvälistä rauhaa. Merenpinnan nousu uhkaa kokonaisia alueita tai jopa valtioita. Ilmastokriisi näkyy selvimmin ympäristön tilan heikkenemisenä, mutta ympäristökriisit liittyvät myös biodiversiteetin hupenemiseen, kohtuuttomiin jätemääriin, metsien hävittämiseen, kemialliseen saastumiseen, sähkösaasteeseen, meluun, maaperän pilaantumiseen ja vesien saastumiseen.

Sternin raportissa ilmastonmuutoksen kustannuksista (2006) esitettiin haaste hyvin selvästi. Ellemme tee tarvittavia investointeja (1–2 prosenttia maailman BKT:stä) ja toteuta ilmastonmuutoksen torjumisen edellyttämiä muutoksia, ekologiset ja taloudelliset seuraukset ja kustannukset ovat ennennäkemättömiä ja peruuttamattomia. Ellemme toimi nyt, nämä kustannukset voivat nousta jopa 20 prosenttiin BKT:stä muutamassa kymmenessä vuodessa.

Nykyisellä talouskasvulla on vakava sivuvaikutus: luonnonvarojen tuhoutuminen. Vaikka luonnonvarojen tuhoutumista pidetään kielteisenä ulkoisena vaikutuksena, valtaosa taloustieteilijöistä ei yleensä ota sitä huomioon malliensa pohjalta laatimissaan poliittisissa suosituksissa tai makrotaloudellisissa argumenteissa. Yritykset hyödyntävät luonnonvaroja, eikä niiden saama hyöty näy lainkaan tuotteiden todellisissa

kustannuksissa. Jos tuhotut luonnonvarat otettaisiin huomioon laskelmissa, näin saatu BKT:n todellista kasvua kuvaava luku (joka perustuisi siis yhteiskunnan saamaan todelliseen hyötyyn) olisi huomattavasti pienempi. Maaliskuussa 2005 julkaistussa YK:n Vuosituhannen ekosysteemi-arviossa todetaan, että "monissa maissa, joissa talouskasvua kuvaavat luvut ovat positiivisia, hyvinvoinnin katsottaisiin tosiasiallisesti vähentyneen, jos luonnonvarojen tuhoutuminen otettaisiin kansallisissa laskelmissa huomioon".

Valtavirran talouspolitiikassa keskitytään BKT:n kasvun lisäämiseen entisestään ja suureen kulutukseen. Vihreät katsovat, että edistyksen mittaaminen vain BKT:n kasvua seuraamalla on harhaanjohtavaa. Esimerkiksi Erika-tankkerin uppoaminen kasvatti BKT:tä tankkerin pelastamisen ja rantojen puhdistamisen myötä. Vastaavasti auto-onnettomuudet, luonnonkatastrofit ja sairaudet kasvattavat BKT:tä. Toisaalta BKT:tä määritettäessä ei oteta lainkaan huomioon tietynlaista toimintaa, kuten kotona tehtyä työtä ja vapaaehtoista, ilmaista hoivatyötä. Jo nyt, kun maailman BKT on noin 43 triljoonaa dollaria, edessämme on täysin kestävä tilanne. Kuinka voimme kuvitella, että planeettamme kestää kasvun jatkumisen nykyiseen tapaan vuodelle 2050 ennustettuun, noin neljä kertaa nykyistä korkeampaan BKT-tasoon (175 triljoonaa dollaria yleisen suuntauksen mukaisesti)? BKT ei voi kasvaa rajallisissa ekosysteemeissä rajattomasti.

Useita edellä mainittuja haasteita ja ongelmia ei voida ratkaista pelkästään markkinamekanismeilla. Toisinaan myös kilpailu on osoittautunut haitalliseksi – erityisesti kun kyse on julkishyödykkeistä, kuten vedestä. Markkinat eivät ota itse huomioon ympäristöään ja sosiaalisia vaikutuksia. Tämä laiminlyönti johtaa markkinoiden toimintapuutteisiin.

Mitä vihreä talous on? Ehdotuksiamme

Vihreä talous on monipuolista taloutta

Vihreiden visio taloudesta on sekarakenteinen talous, jossa on oltava edelleen rinnakkain kolme palkkatyövoiman käyttöön perustuvaa tapaa tuottaa tuotteita ja palveluja, sillä jokainen niistä tuottaa arvoa. Nämä kolme sektoria ovat viranomaiset ja julkisomisteiset yhtiöt, pääasiassa voittoa tavoittelevat yksityisyrietykset sekä voittoa tavoittelemattomat yksityiset organisaatiot, kuten yhdistykset, osuuskunnat ja keskinäiset yhtiöt, joita kutsutaan usein sosiaalitaloudeksi tai voittoa tavoittelemattomaksi sektoriksi ja jonka toiminta perustuu demokratian periaatteisiin, kuten "yksi henkilö, yksi ääni"-periaatteeseen. Jokaisella sektorilla on tehtävänsä.

Eurooppalainen talous on myös sekataloutta. Joissakin Euroopan maissa sosiaalitalouden (eli voittoa tavoittelematon sektori) osuus on jopa 10 prosenttia BKT:stä, kun taas joissakin

maissa julkiset menot ovat jopa 50 prosenttia BKT:stä tai vieläkin enemmän. Toisin kuin ne, jotka uskovat voittoa tavoittelevaan talouteen, vihreät eivät pane pahakseen, jos julkinen sektori tai voittoa tavoittelematon sektori on suuri, kunhan tämä monipuolinen talous maksimoi elämänlaadun tehokkaasti pitkällä aikavälillä.

Vihreät kannattavat sosiaalista taloutta sen demokraattisuuden vuoksi ja sen kehittämistä parhaalla mahdollisella tavalla. Sosiaalinen talous voi esimerkiksi tuottaa tuotteita ja palveluja paikallisille markkinoille toimintaan, joka edellyttää sekä julkisia että yksityisiä resursseja, kuten kulttuuri- tai terveydenhoitoalalle, sekä tuottaa myös tuotteita ja palveluja, joita muutoin joko julkinen tai yksityinen sektori tuottaisivat, kuten paikallista uusiutuvaa energiaa.

Julkinen sektori on tietenkin paras tapa tuottaa julkishyödykkeitä, joista esimerkkeinä voidaan mainita oikeusjärjestelmä, sisäinen ja ulkoinen turvallisuus, hallinto, infrastruktuuri jne. Myös julkiset yhtiöt voisivat harjoittaa jonkinlaista taloudellista toimintaa, jos yhteisö katsoo tämän olevan kaikkien parhaaksi. Vihreillä ei ole ideologista kantaa palvelujen ja teollisuuden omistukseen, vaan eri ratkaisut sopivat eri olosuhteisiin eri maissa. Meille on sen sijaan tärkeää, että hyödykkeet ja palvelut ovat kaikkien saatavilla kohtuulliseen hintaan, että palvelut ovat laadukkaita ja että yleiset ympäristö- ja sosiaalikustannukset otetaan huomioon. Huomautamme, ettei olemassa ole selvää empiiristä näyttöä siitä, että yksityinen sektori tuottaisi julkishyödykkeitä yhtään julkista sektoria paremmin, toimivammin tai tehokkaammin. Katsomme lisäksi, että julkiset palvelut ovat erityisen tärkeitä siksi, että ne lisäävät sosiaalista koheesiota.

Muilla aloilla, kuten koulutuksen tai terveydenhuollon alalla, julkisen sektorin on oltava jatkossakin suurin toimija, sillä markkinoiden kylmä logiikka jättää yleensä köyhimmät syrjään ja synnyttää lisää epätasa-arvoa. Talouden muilla aloilla, joilla ei tuoteta "julkishyödykkeitä", yksityissektori on osoittautunut tehokkaaksi, mutta se ei kykene ottamaan huomioon todellisia sosiaalisia ja ekologisia kustannuksia, kuten ilmastonmuutoksesta aiheutuvia kustannuksia. Me vihreät kuitenkin katsomme, että yksityissektori voi myös lisätä innovointia. Me vihreät olemme osoittaneet Euroopan eri maiden hallitusten jäseninä, ettei ekologisen kestävyuden ja taloudellisen tuottavuuden tarvitse olla enää keskenään ristiriidassa. Verotukselliset ja muut oikeudelliset välineet, kuten uusiutuvan energian käyttöön kannustavat tariffitoimenpiteet, ovat vain yksi huomattava esimerkki tästä menestystarinasta.

Tämä on toteutettava tietyssä, lakien ja asetusten ohjaamassa kehyksessä. Me vihreät kuitenkin katsomme, että yksityissektori voi myös lisätä innovointia. Me vihreät olemme osoittaneet Euroopan eri maiden hallitusten jäseninä, ettei ekologisen kestävyuden ja taloudellisen tuottavuuden tarvitse enää olla keskenään ristiriidassa. Verotusvälineet ja muut oikeudelliset välineet, kuten uusiutuvan energian käyttöön kannustavat tariffitoimenpiteet, ovat vain yksi huomattava esimerkki tästä menestystarinasta.

Kansainvälistä taloutta on säänneltävä asianmukaisella tavalla. Tätä sääntelyä on kehitettävä taloudellisen vapauden säilyttämiseksi ja sen välttämiseksi, että kansainvälistä taloutta käytetään keinona madaltaa sosiaali- ja ympäristösääntöjen vaatimustasoa jatkuvan

syöksykierteen lailla ja että tämä johtaa jo saavutettujen hyötyjen menettämiseen.

Vastuullista taloutta sääntelyn keinoin

Jos taloudella yritetään maksimoida todellinen hyvinvointi pitkällä aikavälillä, hallintoon ja sääntelyyn pitäisi tehdä useita, kaikenkattavia muutoksia. Hallitusten on ryhdyttävä toimimaan aktiivisemmin, sillä ne ovat eri elimistä legitiimeimpiä ja niillä on eniten auktoriteettia ja parhaat keinot todella suojella yleistä etua ja tulevien sukupolvien oikeuksia. Markkinamekanismeilla voidaan täyttää vain tarpeet, joille voidaan määritellä rahallinen arvo, ja siksi niillä ei voida täyttää yhteiskunnan kaikkia tarpeita – eikä siis myöskään tarttua ilmastonmuutoksesta johtuvaan haasteeseen. Talous toimii rajallisessa ekosysteemissä. Terveiden, demokraattisten ja avoimien viranomaisten on asettava nämä rajat.

Valtaeliitit ovat perinteisesti yksi sosiaalisen ja ekologisen oikeudenmukaisuuden suurimmista esteistä ja samalla myös talouden nykyaikaistamisen este. Lisäksi globalisoituneiden yhtiöiden uusia, omia etuja usein suojellaan, samalla kun ankara lobbaustoiminta ja yhtiöiden vaikutus sääntelyyn ja sääntöihin heikentävät hallitusten toimintaa. Markkinaratkaisut eivät yksin riitä, koska emme voi olettaa toimijoiden saavan riittävästi tietoa tai perustavan päätöksensä yleiseen etuun lyhyen aikavälin etujen sijasta. Hallitusten ja kansalaisten on siis aika vaatia ja käyttää oikeuttaan säännellä ja muovata taloutta.

Hallitusten pitäisi toimia yhteisen hyvän hoitajina ja jakajina. Yhteisellä hyvällä tarkoitetaan ilmastoa, ilmakehää, valtameriä, makeaa vettä, luonnon monimuotoisuutta, ekosysteemejä jne. Katsomme, että jos haluamme suojella tätä yhteistä hyvää liialliselta käytöltä ja säästää sitä tuleville sukupolville, emme voi antaa yksittäisten sääntelemättömien liiketoimien mennä sen edelle. Tarvitsemme asianmukaista sääntelyä, johon voi kuulua näihin asioihin kohdistuvien omistusoikeuksien julkista omistusta. Hallitusten ja globaalien instituutioiden velvollisuutena on varmistaa, että elämää tukeva tieto ja teknologia jakautuu tasapuolisesti pohjoisen ja etelän välillä hyödyttäen koko planeettaa.

Me vihreät kuitenkin katsomme, että talouden kehittäminen kestävämpään suuntaan edellyttää sitä, että kaikki sidosryhmät hoitavat oman tehtävänsä. Viranomaisten on luotava uusi sääntelykehys, joka käsittää sääntöjä, kannusteita ja veroja. Niiden on muun muassa edistettävä innovointia ja lisättävä asiaa koskevaa tietämystä. Yritysten on kehitettävä tuotteita ja palveluja, joita kestävä kehityksen tukeminen edellyttää. Kansalaisten on erityisesti kuluttajina kannettava vastuunsa aina, kun heidän toimintansa vaikuttaa yhteiseen hyvään, esimerkiksi tehdessään liikkumista koskevia päätöksiä, lajitellessaan jätteitä ja vähentäessään niiden syntymistä jne. Vaikka markkinoiden kilpailu ei olekaan tavoite itsessään, se voi olla keino parantaa tarjolla olevien palvelujen laatua, varmistaa, että kuluttajilla on valinnanvaraa, taata, että perushyödykkeet ovat kaikkien saatavilla, ja lisätä innovointia. Voidakseen tehdä valintoja kuluttajat tarvitsevat lisää tietoa

siitä, kuinka heidän kuluttamiensa tuotteiden ja palvelujen tuotanto on vaikuttanut sosiaali- ja ympäristönäkökohtiin.

Meidän on uudistettava talouttamme perinpohjaisesti, koska yhteiskunnan toimintatavan vuoksi elämäntyylin muuttaminen ja ekologisen jalanjäljen pienentäminen ja/tai hyvinvoinnin lisääminen on hyvin vaikeaa jopa niille, jotka sitä haluaisivat – he ovat jääneet ”järjestelmän luomaan loukkuun”. Aika on näiden muutosten toteuttamisen kannalta hyvin tärkeää, sillä nykyiset toimintamallit saavat meidät jatkamaan kuluttavaa elämäntyyliämme, jonka vaikutusten lieventäminen käy yhä vaikeammaksi ja josta on yhä vaikeampaa päästä eroon (ilmailu on tästä ilmeinen esimerkki).

Siksi me vihreät ehdotamme seuraavaa:

- Ehdotamme **poliittisia uudistuksia**, joilla vahvistetaan hallitusten tehtävää valvoa yleistä etua ja parannetaan niiden mahdollisuuksia toteuttaa tarpeellisia sääntelytoimenpiteitä: suhteellista edustusta, sukupuolten tasa-arvoa edustuksessa, vaalien julkista rahoitusta, yritysten poliittisten lahjoitusten poistamista vähitellen käytöstä ja tiukempia rajoituksia yritysten ja hallitusten väliselle lobbaamiselle ja ”pyöröovi-ilmiölle” (ilmiölle, jossa politiikasta siirrytään liike-elämään ja liike-elämästä politiikkaan).
- Ehdotamme tiettyjä prosesseja ja tuotteita koskevia **kattavia, hyvin laadittuja säädöksiä**, joilla pyritään nimenomaan suojelemaan työntekijöitä, terveyttä ja ympäristöä taloudellisen toiminnan haittavaikutuksilta ja joiden pitäisi perustua ennalta varautumisen periaatteeseen.
- Ehdotamme **tarkempia laskenta- ja vastuujärjestelmiä**, jotka heijastaisivat tuotteiden ja toiminnan todellisia kustannuksia. Eri aloilla sovellettavien toimintaperiaatteiden on siirrettävä koko tuotantoketjusta aiheutuvat todelliset sosiaaliset, ekologiset ja muut (tuleville sukupolville aiheutuvat) kustannukset hintoihin. Tällä tavalla kestävä kehityksen periaatteita noudattaville yrittäjille luodaan yhtäläiset kilpailumahdollisuudet eikä kilpailu perustu ympäristön ja yhteiskunnan vahingoittamiseen. Kannatamme resurssien hyödyntämisen ja tuotantomenetelmien kieltämistä ja rajoittamista sekä taloudellisen toiminnan haittavaikutusten verottamista ja muita maksuvelvoitteita. (Ks. kohta ”Verotus ja tuet”).
- Monista maista, joissa sosiaalinen vastuu on laaja, on saatu malleja parhaista käytännöistä. Niistä esimerkkeinä voidaan mainita Saksan yritysneuvostot, Ranskan työläinsäädäntö ja jotkin japanilaiset huolellisuusvelvollisuudet. Näitä parhaita käytäntöjä koskevat mallit pitäisi ottaa osaksi yritysten toimintasääntöjä koskevaa lainsäädäntöä, jota sovelletaan kaikkiin EU:ssa kauppaa käyviin yrityksiin. Lisäksi yksityisyriyten johtajien sääntömääräisiä velvollisuuksia pitäisi laajentaa. Pohjoismaat ovat esimerkki siitä, kuinka hallitus, ammattiliitot ja työnantajajärjestöt voivat sopia keskenään työmarkkinoiden joustavoimisesta yhdistettynä asianmukaisiin sosiaaliturvajärjestelyihin sekä koulutus- ja innovointi-investointeihin. Lapsityövoimaa ja huonoja työoloja ei pidä sallia. Ikään ja sukupuoleen perustuva syrjintä on kiellettävä.

Toimiluvan peruminen pitäisi ottaa aktiiviseen käyttöön rangaistukseksi yrityksille, jotka rikkovat räikeästi ja toistuvasti yhteistä etua.

- Haluamme tukea pieniä, vasta perustettuja yrityksiä, jotka ovat osoittaneet olevansa todellisia vetureita innovoinnin ja työpaikkojen luomisen alalla. Tarvitsemme paljon tiukempia monopolien, oligopolien ja kartellien vastaisia lakeja, jotta kumppaneina toimivat suuryritykset lakkaavat myöntämästä valtavia urakoita toisilleen. Meidän on avattava julkisten hankintojen markkinat siten, että myös pienyritykset voivat tehdä tarjouksia.
- Yhteiskuntaan on myös tärkeää luoda uudelleen yleiset odotukset siitä, että yrityksillä on yleinen huolellisuusvelvollisuus ja että niiden kaikkeen toimintaan liittyy yhteiskunta- ja ympäristövastuu. Siksi meidän on uudistettava yhtiöoikeutta asianmukaisesti, jotta saamme tasapainotettua yhtiöiden oikeudet (esimerkiksi oikeushenkilöyden ja rajoitetun vastuun) sekä niiden vastuut sitä yhteiskuntaa ja ympäristöä kohtaan, jossa ne toimivat.
- Sääntelyn purkamisesta on ollut monessa tapauksessa haittaa. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita rahoitusala: on yhä ilmeisempää, että sääntelyn purkaminen on johtanut rahoitusalan globaaliin kuohuntaan, joka vaikuttaa reaalitalouteen. Vihreät katsovat, että viranomaisien on säänneltävä rahoitusmarkkinoita tehokkaammin.
- Yksittäisiä kuluttajia pitäisi kannustaa vastuulliseen toimintaan toimenpiteillä, joihin pitäisi kuulua ainakin kestävämmien tuotteiden ja palvelujen mainonnan (ja erityisesti lapsille ja nuorille suunnatun mainonnan), esimerkiksi alkoholi- ja tupakkamainosten, rajoituksia. Lapsille ja nuorille suunnattua mainontaa pitäisi säännellä myös keinotekoisien halujen luomisen sekä liiallisen, kestävämmän kulutuksen minimoimiseksi. Lisäksi tuotteiden toimitusketjusta, esimerkiksi tuotteen alkuperästä, vaikutuksista ja sen kulkemasta matkasta, pitäisi saada enemmän tietoa, jotta kuluttajat saisivat riittävästi tietoa ennen ostopäätöksen tekemistä.
- Yhdysvaltojen kongressin säätämästä ”Community Reinvestment Act” -laista tehdään tutkimus, jossa arvioidaan sen tehokkuutta vihreän talouden välineenä.

Taloukasvun määrittely uudelleen

Me vihreät kannatamme kvalitatiivista taloukasvua, joka johtaa parempaan elämänlaatuun sekä sosiaalisesti oikeudenmukaiseen ja ekologisesti kestävään yhteiskuntaan.

Katsomme, ettei luonnonvarojen loputtomaan kuluttamiseen perustuva taloukasvu ole mahdollista eikä toivottavaa planeetalla, jonka luonnonvarat rajalliset. Siksi vihreällä taloukasvulla tarkoitetaan sellaisen taloudellisen toiminnan kasvua, joka lisää aidosti ja

tasapuolisesti hyvinvointia eikä johda luonnonvarojen hupenemiseen. Vihreiden tavoitteena on varmistaa, että talouskasvu irrotetaan raaka-aineiden ja energian kulutuksesta ja että lisäarvoa tuotetaan innovoinnin, osaamisen ja energiatehokkuuden avulla. Raaka-aineiden absoluuttista kulutusta ja päästöjen ja jätteiden määrää on vähennettävä voimakkaasti tasolle, jonka maapallo kestää. Kannatamme myös sitä periaatetta, että siirrymme kohti tilannetta, jossa kaikilla ihmisillä on yhtäläiset oikeudet resursseihin, ja antaisimme tähän periaatteeseen perustuvien kehysten ohjata lähestymistapaamme ilmastonmuutoksen kaltaisiin globaaleihin haasteisiin. Resurssien tuottavuuden parantaminen ei yksin riitä, vaan kulutustottumusten on vastattava planeettamme kohtaamia sosiaalisia ja ekologisia haasteita.

Köyhien maiden ja kehitysmaiden asukkailla on yhtäläinen oikeus saavuttaa mahdollisimman korkea elämänlaatu. Vastaavasti meidän on varmistettava, ettei nykyisten sukupolvien tarpeiden täyttäminen vaaranna tulevien sukupolvien vapautta tehdä itse omat taloudelliset päätöksensä (päätökset siitä, mitä voidaan tuottaa ja miten se voidaan tuottaa ja kuluttaa).

Koska haluamme muuttaa kasvun merkityksen, ehdotamme muutosta tapaan, jolla kasvua mitataan. Kasvun indikaattorina käytettyä bruttokansantuotetta (BKT) on tarkasteltava kriittisesti, ja siihen on sisällytettävä erilaisia tekijöitä, kuten luonnonvarojen hupeneminen, sairauksista aiheutuvat kustannukset, sosiaalisen riiston vaikutus, ihmisen aiheuttamien katastrofien vaikutus jne. Koska BKT mittaa vain taloudellista toimintaa, se on vihreille vain yksi huomioon otettava indikaattori. Sitä on täydennettävä vaihtoehtoisilla indikaattoreilla, joilla mitataan yhteiskunnan hyvinvointia ja jotka koskevat esimerkiksi lukutaitoa, eliniänodotetta, sukupuolten tasa-arvoa, palkallista ja palkatonta työtä, terveydenhuoltopalvelujen, koulutuksen ja puhtaan veden saatavuutta jne. Haluamme tällaisten, jo käytössä olevien indeksien (YK:n inhimillisen kehityksen indeksin, kestävän taloudellisen hyvinvoinnin indeksin, todellisen edistyksen indeksin (GPI), ekologisen jalanjäljen jne.) ohjaavan poliittista päätöksentekoa.

Me vihreät katsomme, että EU:n kasvu- ja vakaussopimus pitäisi korvata sopimuksella, jossa otetaan huomioon myös kestävän kehityksen tavoitteet, jotka haluamme ottaa keskeiseksi osaksi EU:n strategiaa. Konkreettisemmin ilmaistuna sopimuksessa pitäisi vahvistaa muun muassa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, työllisyysastetta, lasten köyhyyttä ja luonnonvarojen hupenemista koskevat sitovat tavoitteet. Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden pitäisi käynnistää ekologinen ja sosiaalinen budjetointi ja käyttää tässä yhteydessä sanktiojärjestelmää, joka olisi verrattavissa kasvu- ja vakaussopimuksen sanktiojärjestelmään.

EU:n talousarvio on rajattu tällä hetkellä yhteen prosenttiin BKT:stä. Ekologisen jalanjäljen pienentäminen edellyttää kuitenkin yhteistoimia. Tämä edellyttää Euroopan investointipankin (EIP) takaamaa julkista rahoitusta, sillä monet näistä investoinneista eivät ole lyhyellä aikavälillä tuottavia. Me vihreät kannatamme näiden määrärahojen korottamista ja tasapainottamista, jotta EU saisi keinon kohtaamiinsa uusiin haasteisiin.

Euroopan keskuspankin ja euroryhmän rahapolitiikan on oltava yhtenäisempää ja johdonmukaisempaa EU:n talouspolitiikan kanssa, ja sen on heijastettava edellä mainittuja tavoitteita.

Tällä hetkellä kehittyneet maat ovat usein huolissaan talouskasvusta ja BKT:stä, minkä vuoksi hallitukset eivät uskalla tehdä muutoksia, joita aidosti kestävä kehityksen turvaaminen edellyttäisi. Hallitusten pitäisi antaa toteuttaa toimenpiteitä, joita käsitellään kohdassa ”Vastuullista taloutta sääntelyn keinoin”, ja tätä varten olisi tärkeää tunnustaa nimenomaisesti, ettei BKT:n kasvu tarkoita automaattisesti hyvinvoinnin kasvua ja että myös muita tavoitteita pitäisi mitata ja niiden merkitystä pitäisi painottaa suhteessa taloudellisiin tavoitteisiin.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Naiset ansaitsevat kaikkialla maailmassa miehiä vähemmän samasta työstä. Heiltä puuttuu mahdollisuus käyttää maata ja saada luottoa, ja he hoitavat enemmän kuin oman osuutensa lasten- ja vanhustenhoidosta, vapaaehtoistyöstä ja muusta palkattomasta työstä. Kaikkialla maailmassa enemmistö köyhistä on naisia. Tämä sukupuolten välinen vinouma tukahduttaa todistettavasti taloudellista toimintaa. Panemme merkille, että mikroluotot ovat antaneet miljoonille naisille arvokasta taloudellista voimaa.

Meidän on toteutettava toimenpiteitä, jotta naiset saisivat yhtäläiset mahdollisuudet osallistua työmarkkinoille, harjoittaa liiketoimintaa ja päästä kaiken tasoihin tehtäviin. Siksi vihreät kannattavat voimakkaasti politiikkaa, jolla tähdätään nimenomaan siihen, että naiset osallistuisivat talouselämään ja menestyisivät siellä. Siksi vihreät kannattavat esimerkiksi hyviä ja kohtuuhintaisia lastenhoitopalveluja, kunnollisia vanhempainvapaita, raskausajan avustuksia naisryttäjille sekä toimenpiteitä, joilla edistetään sukupuolten tasapainoista edustusta kaikilla aloilla, kuten naiskiintiöitä yhtiöiden hallituksissa. Vihreät tavoittelevat sukupuolten tasa-arvoa yleisesti sekä erityisesti työmarkkinoilla (ks. vihreät työllisyysperiaatteet jäljempänä.)

Sukupolvien välinen tasa-arvo

Sosiaalista ja ekologista oikeudenmukaisuutta pitäisi tarkastella paitsi nykyajan ihmisten yhteisvastuun myös sukupolvien välisen yhteisvastuun näkökulmasta. Euroopan vihreä puolue katsoo, että nykyajan ihmisillä on velvollisuuksia tulevia sukupolvia kohtaan. Tämä on kestävä kehityksen käsitteen kulmakivi. Siksi vihreät haluavat lisätä innovointia ja tukea vaihtoehtoisia elämäntyyliä parantaakseen tulevien sukupolvien tulevaisuutta ja pienentääkseen ympäristövelkaa, josta niiden on vastattava.

Vihreät haluavat torjua lyhyen aikavälin etujen tavoittelua, joka on vallalla sekä yksityisen että julkisen sektorin päätöksentekoprosessissa. Yhtiöiden kvartaalitalous, eläkerahastojen

lyhytaikaisen tuoton tavoittelu tai hallitusten toimien rajaaminen vaalikausien mukaan ei ole kestävä kehityksen strategian mukaista. Haluamme investointien olevan kannattavia pitkällä aikavälillä. Me vihreät pyrimme aina soveltamaan ennalta varautumisen periaatetta. Emme kannata toimenpiteitä, joihin liittyy mahdollisesti ihmisen terveyteen tai ympäristöön kohdistuvia uhkia. Emme myöskään hyväksy sitä, että uusien varotoimenpiteiden toteuttamista viivytetään vain siksi, ettei tieteellisiä tutkimuksia ole riittävästi. Haluamme edistyksellistä politiikkaa, jolla luodaan vakaa sääntely-, vero- ja talousympäristö, joka edistää vihreää innovointia ja työpaikkojen luomista. Meidän on siirryttävä pitkäaikaisten etujen tavoitteluun myös varmistaaksemme eläkejärjestelmien tulevan elinkelpoisuuden ikääntyvässä yhteiskunnassa.

Siksi me vihreät ehdotamme seuraavaa:

- Tulevaisuuden kestäväan teknologiaan tehtävistä ekologisista investoinneista on laadittava laajamittainen suunnitelma. Euroopan unionilla on taloutensa koon ansiosta mahdollisuus toimia johtoasemassa tässä muutoksessa. Sen on lisättävä investointeja ympäristöä säästävien alojen tutkimukseen, kehitykseen ja yrittäjyyteen. Näitä aloja ovat esimerkiksi kestävä kehityksen mukainen rakentaminen ja asuntotuotanto, vihreä kemianteollisuus, uusiutuva energia, kestävä maatalous, liikenteen ekologisuus, sähköinen viestintä jne.
- Ympäristövelan pienentämiseksi ehdotamme julkisten päätösten ekologisten ja sosiaalisten vaikutusten kestävyuden pakollista ja järjestelmällistä etukäteisarviointia, järjestelmällisiä ekologisia ja sosiaalisia sääntöjä julkisten hankintojen alalle, asuntojen peruskorjaamista koskevaa kunnianhimoista investointisuunnitelmaa, liikennealan vihreää verotusta jne.
- Tällä hetkellä valtaosaa eläkerahastoista käytetään keinotteluun ja niiden varoja investoidaan sosiaalisesti vastuuttomaan toimintaan. Vihreät haluavat suunnata niiden investoinnit uudelleen pakollisin toimenpitein kestäväan kehitykseen ja sosiaalisesti vastuulliseen toimintaan.
- Vihreät katsovat, että perintö- ja lahjaverotuksella on pyrittävä ensisijaisesti torjumaan ja ehkäisemään vaurauden ja vallan epäoikeudenmukaista keskittymistä. Perintö- ja lahjaveroilla pitäisi jakaa vaurautta uudelleen ja lisätä yhdenvertaisia mahdollisuuksia. Niiden määrä pitäisi laskea "vastaanottajapohjalta" (eli ottaen huomioon pikemminkin perinnön saavan henkilön tilanteen kuin perinnön jättävän henkilön tilanteen). Verotus pitäisi ulottaa myös lahjoihin, joita lahjoittaja on antanut eläessään, jottei se koskisi pelkästään kuoleman jälkeisiä perintöjä.

Kansakuntien välinen tasa-arvo

Koska päätöksentekijät ovat uskoneet vuosikymmeniä markkinoiden itsesäätelyyn ja koska tehokasta kansainvälistä taloussääntelyä ei siksi ole ollut, globalisaatio on kasvattanut vaurautteen liittyviä eroja entisestään kansakuntien välillä ja niiden sisällä. Tämä uhkaa

maailmanrauhaa ja maailmanlaajuista vakautta. Vaikka jotkin maat ovat onnistuneet auttamaan monia kansalaisiaan pois köyhyydestä, muut maat, erityisesti Afrikan maat, ajautuvat yhä syvemmälle köyhyyteen. Vaikka taloustieteilijät ylistävät talouden globalisoitumisen lisäävän tehokkuutta, mikä näkyy maailmanlaajuisen BKT:n kasvuna, he jättävät mainitsematta, ettei se luo kuitenkaan tervettä yhteiskuntarakennetta, jota ilman maailmanlaajuinen kestävä kehitys ei ole mahdollista.

Tätä taustaa vasten EU:n hyvin tärkeänä tehtävänä on luoda talouteen uudelleen hallintojärjestelmä. EU:sta on tullut maailman suurin talousvalta. Euro kilpailee Yhdysvaltojen dollarin kanssa maailmankaupan varantovaluuttana. Euroopan keskuspankin, Eurooppa-neuvoston ja Euroopan komission päätökset ratkaisevat sen, kuinka miljoonat EU:n ulkopuolella elävät ihmiset tulevat toimeen. EU:n Lissabonin strategian myötä Euroopan parlamentti saa lisää yhteispäätösvaltaa EU:n kauppapolitiikassa. EU on nykyisin erittäin merkittävä toimija, ja sen on osoitettava talouspolitiikallaan oikea suunta kohti muutosta, pois päin talouden globalisaation nykyiseltä vaaralliselta kurssilta.

Euroopan vihreää puoluetta ohjaa usko kansan voimavaraistamiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että tarvitaan rakenteet, jotka tarjoavat kansalaisille mahdollisuuden osallistua talouselämään heidän itse valitsemallaan tavalla. Tällaisen vapauden saavuttaminen edellyttää mahdollisuutta paikalliseen tai alueelliseen talouspoliittiseen päätöksentekoon. Tämä ei tarkoita kansainvälisten rakenteiden korvaamista silloin, kun ne ovat paikallaan, vaan sitä, että tarjotaan mahdollisuus osallistua, vakauttaa talous ja tehdä talouden prosesseista ja niiden vaikutuksista näkyvämpiä ja monipuolisempia, jos tämä on mahdollista ja jos siitä on hyötyä.

Kysymys tuotannon ja kaupan oikeasta tasosta ja maantieteellisestä rakenteesta on monimutkainen. On tuotteita, joiden valmistaminen taloudellisesti edellyttää globaalia mittakaavaa, ja tuotteita, joita tuotetaan tehokkaimmin alueellisesti tai paikallisesti. Suuri osa maailmankaupasta vahingoittaa ympäristöä eikä tuota todellista arvoa missään päin, koska monet maailmankaupassa vaihdetut tuotteet heijastavat vain maiden välisiä sosiaalisten ja ekologisten polkumyyntikäytäntöjen eroja. Kestävä kehitys edellyttää ympäristöä vahingoittavan kaupan dramaattista vähentämistä ottaen huomioon ekologisen kokonaisjalanjäljen, jonka pitäisi näkyä hinnoissa. Tarvitsemme siksi kansainvälisen sääntelykehityksen, jossa vahvistetaan kestävästä kehityksestä koskevat maailmanlaajuiset säännöt. Niillä on luotava kaikille markkinatoimijoille yhtäläiset kilpailuedellytykset ja varmistettava näin oikeudenmukainen kilpailu, ja tämä on mahdollista vain, jos markkinatoimijoita estetään käyttämästä maapallon yhteisiä varoja omana kilpailuetunaan.

Tässä sääntelykehityksessä pitäisi ottaa huomioon yhteisten mutta erilaisten velvollisuuksien periaate, jonka Yhdistyneet Kansakunnat vahvisti vuonna 1992 Rion julistuksessa. Koska teollisuusmaat ovat ensisijaisesti syypäitä ympäristön tuhoutumiseen ja luonnonvarojen hupenemiseen, niiden pitäisi tehdä hyvin tiukkoja sitoumuksia ja auttaa samalla kehitysmaita noudattamaan maailmanlaajuisia sääntöjä ajan mittaan. EU:n pitäisi taata jatkossakin 49:n vähiten kehittyneen maan tuonnille veroton pääsy markkinoilleen

(Kaikki paitsi aseet -aloite) ja lisätä apua, teknologiansiirto mukaan luettuna, jonka turvin ne voivat kehittää talouksiaan kestäväällä tavalla.

Siksi me vihreät ehdotamme seuraavaa:

- Kansainvälisen kaupan sääntöjen pitäisi mahdollistaa alueellis-mantereisten talousalueiden perustaminen. Sääntöjä on muutettava tehokkaan ja kilpailukykyisen alueellisen tai jopa paikallisen teollisuuden syntymisen helpottamiseksi tukemalla tuotantopanosten paikallista hankintaa ja lisäämällä paikallisten, alueellisten ja kansallisten hallitusten vapautta julkisten hankintojen alalla.
- Kun yksityisyritysten patentit ovat ratkaisevan tärkeitä maailmanlaajuisten sairauksien ja ilmastonmuutoksen torjumisen kannalta, ne pitäisi voida pakkolisenoida ottaen asianmukaisesti huomioon niiden kehitystyöstä aiheutuneet kustannukset. Näin myös kestävää kehitystä edistävät tekniikat ja tuotteet leviäisivät maailmalla nopeammin.
- Kehitysyhteistyöpolitiikka, jossa annettava apu yhdistetään vapaakauppaan, pitäisi korvata ohjelmilla, jotka tähtäävät lisäarvon säilyttämiseen paikallisesti tukemalla perustavanlaatuisen koulutus- ja terveydenhoitoinfrastruktuurin kehittämistä ja antamalla yhteisöille poliittisen vapauden päättää itse, millä tavalla ne haluavat edistää kestävää kehitystä.
- Avunantajamaiden pitäisi kasvattaa tuntuvasti (ainakin 0,7 prosenttiin BKT:stä) monenvälistä ja kahdenvälistä ohjelmoitavaa tukeaan erityisesti vähiten kehittyneille maille, jotta kaikki maat voisivat saavuttaa vuosituhannen kehitystavoitteet vuoteen 2015 mennessä, etenkin puolittamaan köyhyyden, järjestämään kaikille pojille ja tytöille perusopetusta ja järjestämään kaikkien saataville terveydenhoitopalveluja ja puhdasta juomavettä. Erityisesti EU:n kaikkien jäsenvaltioiden on viimein lunastettava lupauksensa ja toimittava puheidensa mukaisesti.
- Kansallista ja monenvälistä tukea pitäisi täydentää perustamalla YK:n maailmanlaajuinen rahasto, joka keräisi verotuloja yleisen edun vastaisista asioista, kuten rajat ylittävistä ympäristösaasteista (esimerkiksi yleinen lentolippuvero) ja rahoitusalan keinottelusta (esimerkiksi Tobinin/Spahnin veron tyyppinen keinotteluvero), sekä käyttäjämaksuja kansainvälisiin vesialueisiin kuuluvien resurssien hyödyntämisestä.
- Köyhimpien kehitysmaiden koko julkinen velka pitäisi mitätöidä.
- Kansainvälisen kaupan säännöistä, joita merkittävästi uudistettu Maailman kauppajärjestö (WTO) edustaa, pitäisi tehdä oikeudenmukaisia ja niiden pitäisi tähdätä korkeampiin tavoitteisiin eli todella kestävään globaaliin kehitykseen

(mukaan luettuna sosiaaliset oikeudet, ekologinen kestävyys ja kuluttajansuoja). Tästä syystä vihreät kannattavat

- sitä, että kansainvälisillä perushyödykesopimuksilla, jotka vakauttavat maatalouden useimpien epävakaiden vientituotteiden hinnat, taataan oikeudenmukainen ja vakaa tulo erityisesti pientuottajille ja että tuottajat ja kuluttajat osallistuvat koko toimitusketjuun
- sitä, että tuonnista, joka suuntautuu Euroopan unioniin ja on lähtöisin maista, jotka eivät ole ratifioineet kansainvälisiä ilmastopimuksia, eivät noudata niitä tai eivät ole panneet täytäntöön ILO:n keskeisimpiä työsäntöjä, pitäisi kantaa rajalla mukautettua veroa yhtäläisten kilpailuedellytysten palauttamiseksi
- sitä, että kansainvälisesti sertifioituille reilun kaupan tuotteille annettaisiin todellisen mahdollisuus EU:n markkinoilla määräämällä, että julkisten yksiköiden on suosittava reilun kaupan tuotteita hankintapolitiikassaan, vapauttamalla tällaiset tuotteet tullimaksuista EU:n rajoilla ja velvoittamalla suuret vähittäismyyjät tarjoamaan reilun kaupan tuotteita myymälöissään
- sitä, että WTO liitettäisiin tiiviimmin YK:n uudistettuun ja demokratisoituun järjestelmään, jossa kansainvälistä tasa-arvoa koskevat tavoitteet keskitetään YK:n taloudellista vakautta valvovaan neuvostoon (Economic Security Council). Vastaavasti Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) päätöksentekoprosesseja pitäisi uudistaa, jotta kehitysmaiden ääni kuuluisi niissä asianmukaisesti, ja niiden pitäisi vastata toimistaan edellä mainitulle YK:n taloudellista vakautta valvovalle neuvostolle.

Vihreä työllisyyspolitiikka: kohti ”täystoimintaa”

Me vihreät uskomme, että talous voi kukoistaa vain, jos kansalaisten energiaa ja luovuutta onnistutaan hyödyntämään kestävä arvon tuottamiseksi heille itselleen ja yhteiskunnalle, jossa he elävät. Tämä energian ja luovuuden hyödyntäminen ei onnistu siten, että markkinoiden annetaan vain toimia, vaan se edellyttää viranomaisilta aktiivista toimintaa.

Arvon tuottamisessa – siten kuin vihreät asian ymmärtävät – ei ole kyse vain aineellisen vaurauden kartuttamisesta tai markkinoiden toiminnasta: yhteistä hyvää synnyttävät niin kulttuurinen, poliittinen, taiteellinen kuin tieteellinenkin toiminta, kasvatus ja opetus sekä perheenjäsenten hoito. Kaikki arvoa tuottava toiminta ei myöskään ole palkkatyötä: suuri osa siitä on vapaaehtoistyötä, mitä vihreät kannattavat. Yhteiskunnan pitäisikin tunnustaa kaiken tämän työn arvo ja palkita siitä (pitäen mielessä sen, että palkallisen ja palkattoman työn jakautumisessa sekä yleisesti erilaisten töiden taloudellisen arvon jakautumisessa on suuria sukupuolten välisiä eroja). Näin ollen yksi henkilö voi harjoittaa monenlaista toimintaa elämänsä aikana. Tällä hetkellä arvostetuin toiminnan muoto on palkkatyö millä tahansa talouden alalla (ks. edellä), mutta myös itsensä kouluttaminen, lapsista tai sukulaisista huolehtiminen ja oman aikansa käyttäminen yhteisön hyväksi ovat tapoja,

joilla itse kukin voi antaa jossakin elämänvaiheessa oman panoksensa yhteiskunnalle. Me vihreät kannatamme sitä, että palkkatyötä hakevien henkilöiden tapauksessa tavoitteena on ”täystyöllisyys”, mutta muutoin tätä tavoitetta pitäisi mielestämme laajentaa siten, että täystyöllisyyden sijaan puhuttaisiin ”täystoiminnasta”.

Vihreät tunnustavat, että kansalaisten oikeuksiin liittyy myös velvollisuuksia. Siispä talouden kaikilla toimijoilla on velvollisuuksia, jotka voidaan määritellä uudelleen seuraavasti:

- Yhteiskunnan on luotava olosuhteet, joissa jokainen voi kehittää täysipainoisesti mahdollisuuksiaan ja saada siitä palkkion ”täystoimintaa” koskevan tavoitteen mukaisesti.
- Kaikkien työnantajien on toteutettava tällaiset olosuhteet käytännössä ja hyödynnettävä niitä ilman pelkoa syrjinnästä.
- Yksilöiden on hyödynnettävä aktiivisesti heille tarjottuja mahdollisuuksia ja pidettävä huolta siitä, että he antavat yleisesti oman panoksensa yhteiskunnalle. On kuitenkin huomattava, että yhteiskunnissamme yhä useammat – erityisesti naiset – työskentelevät epävarmoissa ja määräaikaissa työsuhteissa ja antavat näin oman panoksensa mutta jäävät vaille sosiaalietuuksia ja -oikeuksia. Lisäksi on kansalaisia, jotka eivät voi syystä tai toisesta (esimerkiksi sairauden, riippuvuuden tai vamman vuoksi) antaa omaa panostaan. He tarvitsevat ja ansaitsevat yhteiskunnalta asianmukaista tukea.

Joustavuuden ja turvan yhteen liittävä käsite on itse asiassa hyvin vihreä. Sen sijaan termiä ”joustoturva” on käytetty liian usein väärin, kun sillä on tarkoitettu itse asiassa rajatonta joustoa ja sääntelyn purkamista. Joustoturva on tärkeää, jotta yhteiskuntamme ja taloutemme voivat reagoida muuttuvan maailman haasteisiin, mutta valtion vastuulla on suojella kansalaisia talouden heilahtelujen vaikutuksilta ja turvata korkeatasoiset sosiaaliset säännöt ja työehdot. Siksi vihreiden mielestä turva on aivan yhtä tärkeää kuin joustavuus. Vihreät katsovat, että näiden tavoitteiden välinen tasapaino taattaisiin parhaiten työssäkäyviä kansalaisia ja työnantajia edustavien työmarkkinaosapuolten välisellä vahvalla, institutionalisoituneella vuoropuhelulla. Se olisi keskeisessä asemassa laadittaessa työmarkkinoille sääntöjä ja välineitä (sopimusehdot, palkat, etuudet jne.). Sosiaalisen polkumyynnin ehkäisemiseksi vihreät vastustavat alkuperämaaperiaatteen laajentamista sosiaaliin oikeuksiin (turva, terveys, sosiaalinen suojelu, palkat).

Me vihreät ehdotamme konkreettisesti työmarkkinoiden alalla seuraavaa:

- Lainsäädännöllä on varmistettava, että kaikkien tunnustettujen toimintatyyppien katsotaan oikeuttavan sosiaalietuuksiin (terveydenhuoltoon, työttömyyskorvauksiin, eläkkeeseen, vanhempainvapaaseen, lastenhoitopalveluihin, työkyvyttömyyskorvauksiin jne.) ja että kansalaiset voivat

siirtyä joustavasti oman tahtonsa mukaisesti yhdestä toimintatyyppistä toiseen.

- Työaikasäännösten nojalla kansalaisille pitäisi jäädä riittävästi aikaa osallistua toimintaan työpaikan ulkopuolella ja järjestäytyä, jotta heidän vaikutuksensa työpaikkojen luomiseen voidaan maksimoida. Siksi vihreät kannattavat kaikenlaisia kollektiivisia ja/tai yksilöllisiä vapaaehtoistoimenpiteitä työajan vähentämiseksi ottaen huomioon työn tuottavuudessa tapahtuneet muutokset sekä EU:ssa että sen ulkopuolella. Koska osa-aikatyö jakautuu sukupuolten kesken epätasaisesti (suurin osa osa-aikatyön tekijöistä on naisia), vihreät kannattavat toimenpiteitä, joilla miehiä kannustetaan vähentämään työaikaansa.
- Oikeudellisen ympäristön pitäisi todella kannustaa aktiiviseen toimintaan. Tämä tarkoittaa sitä, että työn verotusta pitäisi keventää (ks. jäljempänä) ja pääoman ja energian verotusta kiristää, jolloin työnantajia kannustettaisiin luomaan työpaikkoja ja säästämään energiaa. Lisäksi työttömyyskorvauksia ja kannusteita pitäisi yhdistellä sellaisella tavalla, että sopivan työn vastaanottaminen tai muun toiminnan aloittaminen olisi yksilölle aina taloudellisesti kannattavaa. Samalla kun nämä kannusteet otetaan käyttöön, on korotettava perustukia, jotta ne, jotka eivät voi työskennellä tai eivät löydä työpaikkaa työmarkkinoilta, eivät joudu erityisen huonoon asemaan.
- Sukupuolten tasa-arvon pitäisi toteutua työmarkkinoilla. Tämä tarkoittaa käytännössä tasa-arvoa palkkaan ja työntekijöiden saamiin etuihin, työnhakijoiden valintaan ja työsuhdeturvaan liittyvissä asioissa. Tämä tuo mukanaan myös erityisiä toimenpiteitä, esimerkiksi lastenhoitopalveluja, toimenpiteitä, joilla helpotetaan paluuta vanhempainvapaalta työelämään, ja toimenpiteitä, joilla miehiä kannustetaan ryhtymään perheen parissa tehtävään työhön.
- On toteutettava konkreettisia toimenpiteitä, joilla edistetään maahanmuuttajien yhtäläistä osallistumista työmarkkinoille.
- Yrittämisen lisäämiseksi itsenäisille ammatinharjoittajille pitäisi tarjota mahdollisuus liittyä sosiaaliturvajärjestelmiin (esimerkiksi päästä työttömyys- ja eläketurvan piiriin ja saada vanhempainvapaata, työkyvyttömyystukea jne.), jotka perustuvat asianmukaisiin sosiaaliturvamaksuihin.
- Julkisissa järjestelmissä opetus ja koulutus pitäisi asettaa entistä selvemmin etusijalle, jotta kaikki saavat varmasti tilaisuuden kehittää kunnolla lahjojaan. Käytännössä tämä edellyttää koulutusmäärärahojen korottamista sekä asianmukaista lainsäädäntöä, jonka nojalla kansalaiset voivat jatkaa kouluttautumista koko elämänsä ajan (eli joka tukee elinikäisen oppimisen ohjelmia, tarjoaa mahdollisuuden pitää uran aikana sapattivapaata, velvoittaa työnantajat tarjoamaan palkallista koulutusta jne.).
- Viranomaisten on tarjottava työttömille aktiivisesti yksilöllistä tukea ja autettava heitä löytämään sopivaa toimintaa (työpaikka, opiskelupaikka jne.), joka vastaa

heidän tavoitteitaan ja tarpeitaan ja tarjoaa heille mahdollisuuden tuottaa arvoa yhteiskunnalle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että viranomaisilla on oltava riittävästi henkilöstöä ja määrärahoja voidakseen antaa tällaista yksilöllistä apua.

- Euroopan unionin jokaisessa jäsenvaltiossa on otettava käyttöön vähimmäispalkka, joka sallii esimerkiksi alakohtaiset tai maantieteelliset erot.
- Eurooppalaisilla yritysneuvostoilla pitäisi olla laajemmat toimivaltuudet, kuten ETUC on vaatinut.
- Työlainsäädännön täytäntöönpano pitäisi asettaa entistä selvemmin etusijalle, jotta voidaan torjua mahdollisimman tehokkaasti pimeää työtä, josta monet alat, kuten vanhustenhoito, ovat nykyisin hyvin riippuvaisia. Näissä toimissa on keskityttävä erityisesti lakia rikkoviin työnantajiin, jotka pitäisi saattaa vastuuseen työntekijöidensä oikeuksien rikkomisesta. Käytännössä tehokkaan valvonnan varmistaminen edellyttää sitä, että käytettävissä on riittävästi henkilökuntaa ja määrärahoja.
- Kannatamme sitä, että yritykset suljetaan tietyissä tapauksissa julkisten hankintojen ja julkisen tuen ulkopuolelle – esimerkiksi kun ne rikkovat sukupuolten tasa-arvosta annettua lainsäädäntöä tai työlainsäädäntöä.

Verotus ja tuet

Vihreällä vero- ja tukipolitiikalla edistetään sosiaalisesti ja ekologisesti oikeudenmukaista taloutta.

Verotuksella on taloudessa kolme päätehtävää: verot tuottavat tuloa hyödykkeiden ja palvelujen julkista hankintaa varten, ne ovat keino tasata tuloja ja vaurautta yksilöiden ja alueiden kesken, ja niiden avulla voidaan muuttaa talouden toimintaa yhteistä hyvää edistävän ja epämieluisia vaikutuksia vähentävän toiminnan lisäämiseksi. Erityisesti ilmastonmuutosta torjuttaessa resurssien tehokasta jakamista voidaan edistää niin verojen, maksujen kuin päästökaupankin avulla.

Verojen ja tukien on oltava avoimia, oikeudenmukaisia ja helposti hallinnoitavia. Vihreä sosiaalis-ekologinen verouudistus johtaisi työn verotuksen keventämiseen sekä rajallisten luonnonvarojen käytöstä kannettavan veron ja pääomaveron kiristämiseen. Emme voi hyväksyä sitä, että työtä eli tuotantotekijää verotetaan enemmän kuin pääomaa.

Veronkierron ja veropetosten torjuminen on asetettava entistä selvemmin etusijalle, ja tätä varten tarvitaan asianmukaiset resurssit.

Me vihreät ehdotamme käytännössä seuraavaa:

- **Ympäristöveroja ja ympäristöbonuksia:** Ympäristöverot ja ympäristöbonukset kehittävät taloutta kestävämpään suuntaan tukemalla ympäristöystävällisiä tuotteita ja palveluja. Vihreitä valintoja pitäisi suosia eikä rankaista taloudellisesti. Siksi hiilidioksiidi- ja energiaverojen pitäisi olla keskeinen osa veropolitiikkaa eikä ainoastaan verotusjärjestelmän valinnainen lisäosa, jonka avulla ei tällä hetkellä onnistuta suojelemaan ympäristöä eikä torjumaan ilmastonmuutosta.

Jos energian hinta nousee, energian säästäminen on houkuttelevampaa. Kestäviä, uusiutuvia energiamuotoja pitäisi verottaa vähemmän kuin fossiilisia energialähteitä.

Esimerkiksi ilmailualan ei pitäisi saada enää verohelpotuksia, kun muita liikennemuotoja, kuten rautatieliikennettä, verotetaan. Asumisen alalla sosiaalisesti suunniteltujen tukien pitäisi kannustaa energiatehokkuuteen.

- **Oikeudenmukaista ja progressiivista tuloverotusta:** Vihreät katsovat, että oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi tuloverotuksessa pitäisi ottaa huomioon kaikki tulonlähteet. Veroa pitäisi kantaa vähimmäisrajan ylittävistä tuloista, ja tuloveron on oltava progressiivista, jotta varmistetaan, että ihmiset maksavat veroja maksukykynsä mukaan. Verohuojennusten on oltava sosiaalisesti ja ekologisesti oikeudenmukaisia ja kannustettava kestäviin investointeihin.
- **Sitä, ettei yritysverotusta yhtenäistetä verotusta keventämällä:** Tuhoisan verokilpailun välttämiseksi vihreät kannattavat yhtiöverotuksen yhteistä kehystä, joka muistuttaisi arvolisäverotuksen alalla sovellettavaa kehystä. Sen pitäisi muodostua yhtenäistetyistä verotusperusteista sekä eriytetyistä vähimmäisveroasteista (toisin sanoen uusissa jäsenvaltioissa sovellettaisiin suhteellisen matalaa vähimmäisveroastetta niiden ottaessa muita maita kiinni, kun taas EU:n vanhoissa jäsenvaltioissa sovellettaisiin korkeampaa veroastetta). Näin varmistettaisiin, että yhtiöt maksavat oman osansa verotuloista eri puolilla Euroopan unionia.
- **Varallisuusveroa verotulojen oikeudenmukaisena osana:** Pääoman on osallistuttava omalta osaltaan yleisten verotulojen kartuttamiseen. Koska varallisuus- ja tuloerot ovat Euroopan unionissa kasvussa, varallisuusvero on tärkeässä asemassa näiden erojen pienentämisen kannalta. Varallisuusverotuksen avulla jäsenvaltiot voisivat rahoittaa yleisen edun mukaisia hyödykkeitä ja palveluja tai keventää työn verotusta. Jakamisen näkökulmasta varallisuusveron kantaminen voi jopa nostaa kiinteistöjen kaltaisen omaisuuden hyötysuhdetta.
- **Tobin/Spahnin veron käyttöönottoa:** Rahoitusalan keinottelussa vaarana on se, että se epävakauttaa reaalityaloutta ja kasvattaa rikkaiden ja köyhien välistä kuilua. Tobinin/Spahnin veron kaltainen rahaliikenteestä kannettava vero voi pienentää omalta osaltaan kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden volatilitteettia. Se tuottaa myös huomattavia tuloja, jotka perustuvat lähinnä erittäin kehittyneiden maiden rahaliikenteeseen ja joita pitäisi käyttää kansainvälisen kehitysyhteistyön tukemiseen.

- Keskustelua kasvihuonekaasupäästöjen hallintajärjestelmän käyttöönotosta: Hiilidioksidipäästöjen kokonaismäärän rajoittamiseen ja kauppaan perustuva järjestelmä voisi vähentää kokonaispäästöjä ja asettaa hiilidioksidille hinnan.

Jatkotoimet

Ihmiskunnan kohtaamat haasteet ovat valtavat. Miljardit ihmiset yrittävät saavuttaa edes säällisen elintason: saada ruokaa, puhdasta juomavettä, kunnollista suojaa, terveydenhoitopalveluja ja opetusta rauhallisessa ja terveellisessä ympäristössä. Jopa niissä osissa maailmaa, joissa talouskehitys on ollut vuosisatojen tai vain vuosikymmenten ajan nopeampaa, on löydettävä vastauksia merkittäviin ongelmiin: ympäristön tilan nopeutuvaan heikkenemiseen ja maapallon resurssien hupenemiseen, sosiaalisen epätasa-arvon kasvuun, huumeriippuvuuden kasvuun ja yhteiskuntarakenteen hajoamiseen. Kaikki nämä esimerkit osoittavat, etteivät yhteiskuntamme ole täysin terveitä. Viimeisimpänä muttei vähäisimpänä on vielä mainittava ilmastonmuutos, joka uhkaa suoraan koko ihmiskuntaa.

Vaikka tätä uhkaa ei pidäkään aliarvioida, me vihreät näemme ilmastonmuutoksen myös tilaisuutena. Olkoon se herätys meille kaikille, ja merkitköön se käännekohta maapallon historiassa. Taloutta on nyt aika muuttaa niin, ettei kansa hyödytä taloutta vaan talous hyödyttää kansaa – eikä vain muutamaa ihmistä tässä ja nyt. Taloudesta on tultava väline, jonka avulla vastataan edellä mainittuihin haasteisiin ja saatetaan yhteiskunta kestävän kehityksen tielle.

Taloutemme suunta ei muutu itsestään. Se edellyttää kaikkien toimijoiden osallistumista. Kaikentasoisten hallitusten on tartuttava haasteeseen, asetettava uudet säännöt yhtäläisten kilpailumahdollisuuksien luomiseksi, asetettava tavoitteita, tarjottava kannusteita, investoitava keskeisiin alueisiin, kuten koulutukseen ja terveydenhuoltoon, luotava edellytykset ihmisten luovuudelle ja nerokkuudelle ja tarjottava yrityksille mahdollisuus menestyä ja kukoistaa. Hallitukset ovat vastuuvollisia kansalaisille. Myös kaikenkokoisten yritysten on otettava vastaan nämä uudet haasteet ja hyväksyttävä uudet pelisäännöt paitsi paikallisesti myös globaalisti. Niiden on tunnustettava, että demokraattiset hallitukset ovat yhteisen edun vartijoita. Hallitusten on puolestaan tunnustettava, ettemme kykene kohtaamaan käsillä olevia haasteita ilman avoimilla ja oikeudenmukaisilla markkinoilla toimivia menestyviä ja innovoivia yrityksiä. Osuuskuntien, yhdistysten ja kansalaisjärjestöjen on jollakin tavalla sekä toimittava uuteen maailmaan johtavan tien tunnustelijoina että valvottava hallituksia ja yrityksiä. Viimeisimpänä muttei vähäisimpänä meidän kaikkien – niin kansalaisten, kuluttajien, opiskelijoiden, työntekijöiden (palkansaajien ja muiden työntekijöiden) kuin yrittäjienkin – on toimittava vastuullisesti. Kaiken kaikkiaanhan edellä mainitut toimijat ovat ennen kaikkea ihmisiä – ja tulevaisuutemme on kiinni juuri ihmisistä.

Kuulemme usein sanottavan, että tarttuminen muihin haasteisiin kuin tuoton maksimointiin lyhyellä aikavälillä yksinkertaisesti tappaa talouden. Vastaamme tähän, että jos jätämme tarttumatta näihin haasteisiin, talous tappaa planeetan ja sen asukkaat. Historia osoittaa, etteivät tärkeimmät muutokset, kuten sosiaalisten oikeuksien syntyminen teollistuneeseen maailmaan, ole koituneet talouden kohtaloksi – päinvastoin ne ovat kohottaneet sen uusiin korkeuksiin (vaikkakin ympäristön kustannuksella)! Me vihreät uskomme, että yhteiskuntamme ohjaaminen kestävän kehityksen tielle johtaa samanlaisiin vaikutuksiin. Voimme jo nyt huomata, kuinka vihreän talouden eturintamassa toimineisiin maihin syntyy satoja tuhansia työpaikkoja. EU:lla on tilaisuus ottaa johtoasema tällaisessa tietoon ja innovointiin perustuvassa taloudessa. Meidän on toimittava nyt, sillä ilmastonmuutos ei odota.